

Standard Ytre Arna skule

Skolens visjon:

Trivsel, trygghet
og læring for alle

Skolens hovedmål bygger på et sosialkonstruktivistisk læringssyn:

Inkluderende undervisning og inkluderende skolemiljø - for læring og livsmestring

Ramme for god læring

1. **Målretting:** elevene vet og forstår hva de skal lære og øve på.
2. **Aktive elever:** elevene forstår og påvirker egen læring, og utvikler egne læringsstrategier.
3. **Vurdering for læring:** elevene gis mulighet til å reflektere over egen mestring og hvordan de har lært det, og får støtte til videre læring.

På Ytre Arna skule vil vi at du skal ha det trygt og lærerikt:

- **Sei hei.** Då viser du at du bryr deg.
- **Snakk fint til alle barn og vaksne.** Då blir skulen ein trygg stad å vere.
- **Ta første beskjed.** Dei vaksne gir beskjedar som er bra for læringa di.
- **Lytt når andre snakkar.** Då kan du lære mykje.
- **Sei i frå når du er lei deg, i krangel eller treng nokon å snakke med.** Dei vaksne er her for å hjelpe deg.

Strategikart for Ytre Arna skule 2023-2027 revidert 2025

Styrende rammer: Opplæringsloven, Læreplanen LK 20 (overordnet del og fagplaner), SFK-LM (Bergen kommunes plan)

Visjon Bergen kommune:
Kompetanse for alle i mulighetenes skole

Ein inkluderande velkomstskule!

Visjon Ytre Arna skule:
Trivsel, tryggleik og læring for alle!

Rammen for god læring:

- Målorientering
- Aktive og medvirkende elever
- Vurdering for læring

Kjerneverdier og prinsipper:
Inkludering og medvirkning som menneskesyn
Mangfold som ressurs
Sosiokulturelt læringssyn: Læring skjer gjennom samhandling med andre!

MÅL: Profesjonelle læringsfelleskap På YA utvikler de ansatte kompetanse sammen og øker kollektiv kapasitet gjennom

- Arbeid med psykologisk trygghet. Felles verdier og øving på praksis. Teamkontrakt, innsjekk og samtaler som verktøy. Utvikling av et felles språk for læring
- Medvirkning og inkludering. Alle betyr alle! Alle profesjonsgrupper deltar i felles arbeid. Faste strukturer for møter, og utviklingstider der alle deltar.
- Læringsløyper med felles planlegging, gjennomføring, evaluering, ny utprøving- og deling og refleksjon i alle ledd.
- Styrking av vår digitale kompetanse gjennom felles utforskning av programmer, verktøy og arbeidsmåter.

MÅL: Livsmestring

På YA utvikler elevene kompetanse for mestring av eget liv gjennom

- Trygg oppstart etter ferier og fri, og felles retningslinjer og rutiner
- Forandre med varme: Plan for trygghet og trivsel. Timen Livet og innsjekk.
- Skolesamlinger og fellesdager for hele skolen
- Elevråd fra 2.trinn og gode demokratiske prosesser i klassene før og etter
- Antirasistisk arbeid og arbeid for mangfold. Morsmålsdagen som feiring.
- Foreldre & barn- møter og YA Open for samhold med foreldre som støtte
- Arbeid for god digital dømmekraft.

MÅL: Læringsutbytte

På YA medvirker elevene i læringsarbeidet og oppnår gode resultater gjennom

- Hel-del -hel metoden i leseopplæring for alle.
- Stasjonsundervisning med aktive, medvirkende elever og praktisk metodikk
- Tverrfaglig og kreativt arbeid, med bl.a. storyline som metode
- LIST-oppgaver (regning) og bruk av konkreter
- Mattemaraton, Lesefestival og English Day som felles skoleprosjekter
- Uteskole, lek og praktisk læring + Tenkende klasserom fast på alle trinn.
- Elevaktive utviklingssamtaler og Foreldre & barn- møter for tett samarbeid om læring
- Utvikling av digital kompetanse for styrking i læringen

Samarbeidspartnere: Foreldre, FAU, etat for skole, PPT, BUP, BV, HVL, relasjonspedagog Hege Eika Frey, barnehager, nærmiljøet, LEARNLAB

Evaluering: Årlig kvalitetsdialog (telling og fortellinger) der alle aktører deltar og justerer plan i et felles møte. Ellers evalueringer gjennom året etter periodevis satsninger.
Telling: UDIRs kartleggingsprøver og nasjonale prøver, ordkjettest, Elevundersøkelsen, Spekter, Foreldreundersøkelsen, Medarbeiderundersøkelsen (10-faktor)
Fortellinger: Elevers ord om egen trivsel, læring og medvirkning. Den voksnes observasjon av elevers trivsel, læring og medvirkning.

Standard for trygghet og trivsel

Mål: Alle på YA, både barn og voksne, skal

- oppleve seg trygg og inkludert
- trives på skolen
- få bruke og utvikle sin identitet og sine ressurser
- kunne delta og bidra i skolefellesskapet

Lovverket sier:

- Barnekonvensjonen: Sentrale punkter: Barn har rett til informasjon, til å uttrykke seg fritt, til å bli hørt i vurdering av barns beste, til privatliv.
- Opplæringsloven § 1-1: Det doble oppdraget: Skolen skal gi danning og utdanning.
- Opplæringsloven § 9a-1: *Alle elever har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring.*
- LK20 1.1-2: *Alle mennesker er like mye verd. Skolen skal bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap (utdrag).*
- LK20 3.1.: *Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle (utdrag).*
- Arbeidsmiljøloven § 1-1: *Arbeidsmiljøet skal være helsefremmende og meningsfylt (..), legge til rette for et godt ytringsklima (..) og bidra til et inkluderende arbeidsliv (utdrag).*

Forutsetninger for planen:

Ledelse som:

- etterlever og modellerer planens verdier og praksis
- er engasjert i barn og voksne
- setter av tid til at de voksne kan drøfte og øve på planens verdier og praksis.
- støtter, veileder og utvikler seg sammen med barn og voksne.
- trygger og oppmuntrer til å bruke tid på arbeid med trygghet og trivsel.
- har en helhetlig struktur og sammenheng i arbeidet, i ukentlige møter og faste refleksjoner om skolens doble oppdrag.

Alle på skolen har felles forståelse for at gode relasjoner og utvikling av barns sosiale kompetanse er de voksne sitt ansvar, og at sosial og faglig læring er gjensidig avhengig av hverandre.

Jevnlig kompetanseheving og evaluering av planen for ALLE i personalet, blant annet med felles språk og felles forståelse av verdier, prinsipper og praksis.

Verdier og prinsipper på YA	Derfor er de voksne slik, for at alle skal ha det godt på YA
1. Menneskesynet vårt Alle mennesker er verdifulle og er en viktig del av fellesskapet. Alle mennesker har et grunnleggende behov for å bli likt.	1. Menneskesynet vårt <u>Kjærlighet:</u> Vi viser vennlig og varmt kroppsspråk som gir trygghet. Vi gir humor og humør en plass i hverdagen. Vi gir anerkjennende oppmerksomhet. Vi ønsker å stoppe dårlig oppførsel med varme. Vi ønsker å bli skikkelig kjent med hverandre, og forstå identitet og kulturell bakgrunn.

Alle trenger kjærlighet, å bli trodd på og tatt på dypt alvor. Barn og voksne er like mye verdt. Alle gjør så godt de kan ut fra hvordan de har det. All atferd er språk.	Vi gir hverandre nye sjanser og kan alltid starte på nytt. <u>Samarbeid:</u> Vi tar barn og kolleger med på råd, og gir hverandre reelt medansvar. Vi forteller ikke videre det vi blir betrodd, for eksempel til foreldre, fagfolk eller kollegaer, uten å involvere den det kommer fra. <u>Ydmykhet:</u> Vi er ekte mennesker som reagerer naturlig. Vi kan innrømme feil, og ønsker å reparere relasjonen når det trengs. Vi sier takk og unnskyld. Vi kjenner egne trigger, og har strategier for å håndtere dem. <u>Åpenhet:</u> Vi byr på oss selv, og lar andre bli kjent med oss. Vi er ærlige og oppriktig engasjert.
---	--

Verdier og prinsipper på YA	Derfor er de voksne slik, for at alle skal ha det godt på YA
2. Læringssynet vårt Vi arbeider og lærer sammen. Alle kan lære og er en del av læringsfellesskapet vårt. Mangfold er en ressurs. Utvikling av sosial og faglig kompetanse er de voksne sitt ansvar å følge opp. Vi setter ansvarlighet foran lydighet.	2. Læringssynet vårt Vi legger opp til samarbeid og dialog slik at alle opplever seg inkludert. Vi bruker tid på å bli kjent og trygg, og lager arenaer for å dele erfaringer og kompetanse. Læresamtale er en viktig metode for dialog i læring. De voksne legger til rette for inkluderende undervisning med åpne oppgaver / LIST-oppgaver, der alle kan delta og mestre innenfor fellesskapet. Vi er nysgjerrige på hverandres bakgrunn og kompetanse, og ønsker å bruke den i fellesskapet. Vårt flerkulturelle mangfold er en naturlig del i all praksis. For å få til det må vi kjenne hverandre godt og møte mangfold med respekt og anerkjennelse. Vi bygger fellesskap og læring ut fra den enkeltes identitet, erfaringer og kompetanse, og vil utvikle videre det elever /de ansatte mestrer. Vi gir hverandre nye sjanser, og kan alltid starte på nytt. Det er alltid de voksne sitt ansvar til å ta initiativ til å reparere og følge opp nye løsninger. Vi bruker tid på trygge rom for å bidra til forståelse av regler og hjelpe til ansvarlighet. Se verktøy- boksen på neste side.

Verdier og prinsipper på YA	Derfor er de voksne slik, for at alle skal ha det godt på YA
3. Medvirkning Alle har rett til å påvirke eget liv, sosialt og faglig. Alle er aktive i egen læring, for å oppleve trygghet, trivsel og utvikling.	3. Medvirkning Vi sørger for at alle blir anerkjent og blir tatt på alvor. Den enkelte sin stemme blir hørt, både i sosiale sammenhenger, konflikter og i undervisning. Vi skaper trygge rom, lytter til hverandre og gir rom for dialog og samarbeid. Innsjekk og Timen Livet er to av skolens sentrale arbeidsmåter for å høre den enkelte sin stemme. Vi bruker også læresamtaler og øver på startsetninger, for å gjøre det enklere for alle å kunne delta og si sin mening.

Medvirkning er et verktøy for å lykkes med ansvarlighet foran lydighet.	De voksne viser at elevenes innspill blir anerkjent og tatt videre. Så langt det er mulig og hensiktsmessig, legger vi opp til demokratiske prosesser. Vi lar elever være med å påvirke valg av arbeidsmåter og / eller tema. Bruk av arbeidsplan eller valgfrihet i metoder er eksempler på at elevene får påvirke undervisning. Storyline er eksempel på metodikk i tverrfaglig arbeid for hele skolen, der elevene får bidra både til valg av innhold og arbeidsformer. Vi planlegger for vurdering for læring, og bruker egenvurdering der elevene selv får påvirke veien videre i egen læring. Elevrådet er aktivt i skoledemokratiet, og deltar også i evalueringer i skolens utviklingsarbeid.
---	--

Verdier og prinsipper på YA	Derfor er de voksne slik, for at alle skal ha det godt på YA
4. Organisering Alle mennesker har behov for å kjenne seg inkludert og trygg i en gruppe.	4. Organisering Vi jobber i team, og tar ansvar for at alle verdsettes og deltar. Vi voksne bestemmer hvor elevene skal sitte i klasserommet. Vi deler inn i kloke grupper. Skolen har kjente og enkle skoleregler ute og inne. Vi voksne er aktive på miljøpost ved å inkludere barn i lek.

Våre fem retningslinjer:

På Ytre Arna skule vil vi at du skal ha det trygt og lærerikt:

- **Sei hei.** Då viser du at du bryr deg.
- **Snakk fint til alle barn og voksne.** Då blir skulen ein trygg stad å vere.
- **Ta første beskjed.** Dei voksne gir beskjedar som er bra for læringa di.
- **Lytt når andre snakkar.** Då kan du lære mykje.
- **Sei i frå når du er lei deg, i krangel eller treng nokon å snakke med.** Dei voksne er her for å hjelpe deg.

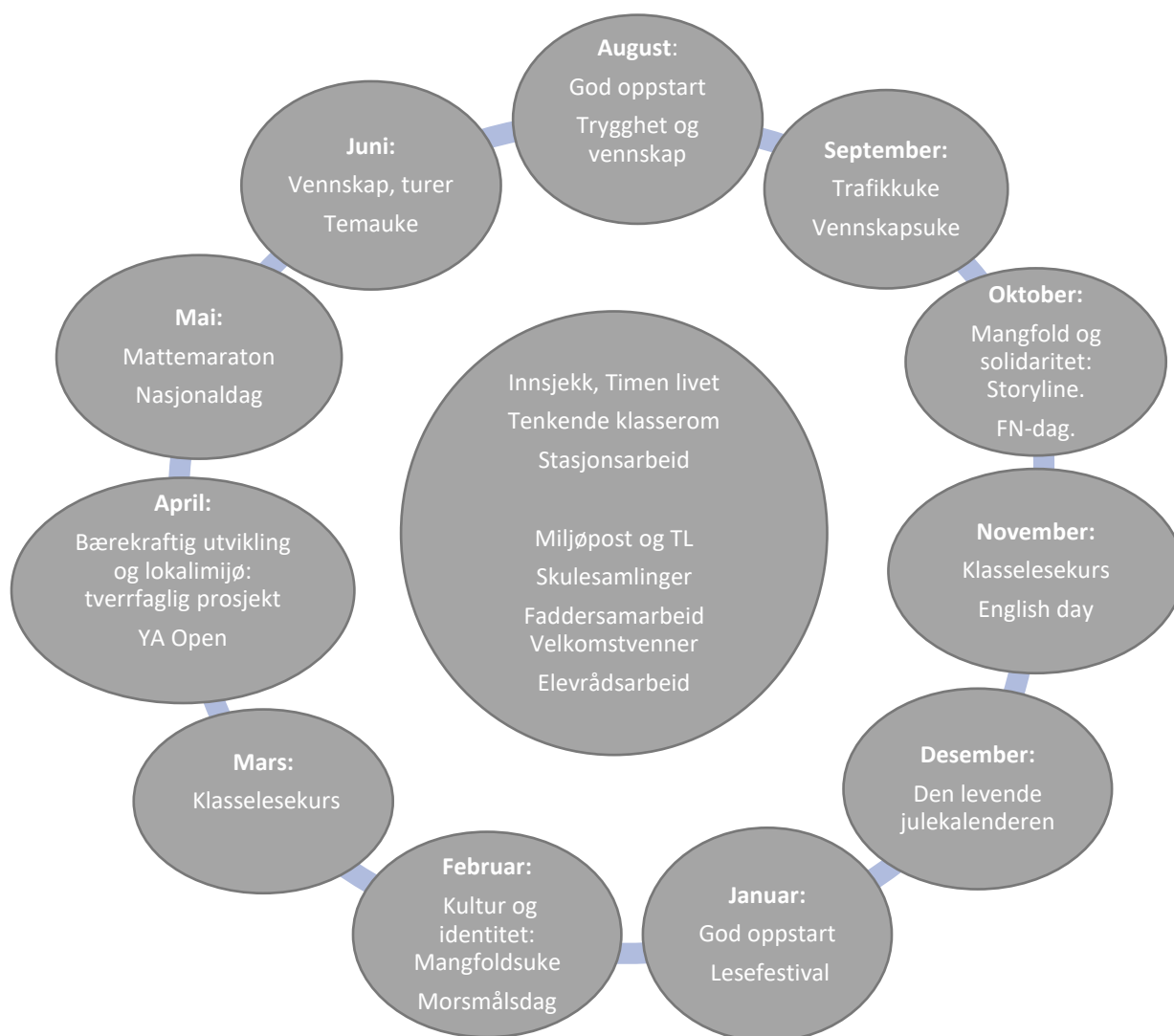

Verktøy i iverksetting av planen

- Bli kjent-leker, spill og samarbeidsaktiviteter
- Samtaler
- Kartlegging av samspill
- Forandre med varme: Innsjekk, Timen Livet
- Strategier som de tre R-ene (regulere, relatere, reflektere), forståelse av toleransesvinduet, praksis med «ned på kne», 20 % inn-80% ut, ABC-boksene, startsetninger som «Oi, oi, oi»,
- Teamkontrakter (mellom oss voksne)

Årshjul med skolens læringsaktiviteter, tverrfaglige tema og prosjekter

Evaluering: Telling og fortellinger. Faste evalueringspunkter gjennom året:

- Elevundersøkelsen for 7.trinn høst. Spekter for andre trinn høst.
- Elevsamtaler og utviklingssamtaler to ganger i året
- Medarbeiderundersøkelsen 10-faktor hvert andre år.
- Medarbeidersamtale en gang i året, uformelle samtaler etter behov
- Kvalitetsdialog for hele personalet + elevråd, FAU og evt andre hver vår, i april.
- Evaluering etter perioder med felles utviklingsarbeid, jevnlig gjennom året

Vedlegg:

- Ordensregler på YA
- Rutiner for oppfølging av elever som ikke har det trygt og godt (Opplæringsloven kapittel 12)
-

Standard for en inkluderende velkomstskole

Skolens mangfold gir alle elever kompetanse for livet.

Skolen har en inkluderende praksis for lek og læring, og ser nyankomne og flerspråklige elever som en ressurs for skolen.

Forutsetninger for å omsette skolens syn på mangfold til praksis:

- Inkludering er alle ansatte sitt ansvar.
- Inkludering handler om å møte alle elevers behov for språklig, faglig og sosial læring og utvikling.
- Skolens ansatte er nysgjerrige på elevens bakgrunn, og lar alle sitt språk og alle sin kultur bli en ressurs i lek og læring.
- Skolen legger til rette for at alle elever opplever tilhørighet til klassen og "det store fellesskapet", gjennom lek, samlinger, felles metoder og prosjekter.
- Skolen gjennomfører fellesskapende undervisning.
- Velkomstklassen er en viktig del av skolen, og skolen har rutiner for samhandling mellom VK og de andre klassene fra nyankomne elever starter og til etter de er over i ordinær klasse.

Inkluderende praksis på YA

“Du trenger ikke kunne norsk for å være med, men da må det være sånn at du kan være med uten å kunne norsk” (elev 5. trinn, YA)

Inkluderende lek ute (friminutt/SFO)	Inkluderende lek inne (spilltime/SFO)	Inkluderende undervisning
De voksne er tilgjengelige og er med på å strukturere leken og organiseringen. Trivselsledere kan også lede og organisere leken. De voksne deltar i leken når det er mulig. Leker modelleres og vises til barn som ikke kan dem, og øves på./ Lek modelleres og barn som ikke kan dem får øve. Leker brukes flere ganger, slik at klassen/skolen har “en bank” med leker mange kan. Fokus på leker som kan mestres uten å mestre norsk. Materiell er lett tilgjengelig for barna. Se tips til leker i vedlegg til standard.	De voksne er aktive, modellerer leken og har en lekende tilnærming Vi er bevisste på gruppesammensetningen De voksne legger til rette for rollelek og er en startkabel for frileken. Konkreter som støtte for ord og kommunikasjon er tilgjengelig. Bruk kreativ lek, med tilgang til utstyr og materiell til å lage ting. Alternative arenaer som kantine, gymsal, nærområder brukes i lek. Samarbeidspill/ lek gjør det enklere for elevene å være inkluderende enn konkurransespill/ lek. Se tips til leker i vedlegg til standard.	Tydelige rammer for undervisningstimen gjør det enklere for alle å delta. Tenk rammen for god læring! Dagsplan med mål (inkluderende målsetninger) kan gjerne utarbeides på flere språk og med illustrasjoner. De voksne bør sikre forståelsen av læringsaktiviteten før igangsetting. Morsmålslærere deltar når de er tilgjengelige. Elever bruker morsmålet sitt aktivt i læring. Flerspråklige bøker og materiell er tilgjengelig i klasserommet. Alle elever skal kunne være medvirkende, selv om de ikke har mye norsk språk. Vi har et bevisst forhold til gruppesammensetninger, og bruke læringsvenner. Samme type oppgaver på tvers av trinn gjør arbeidsmetoder kjente og trygge Stasjonsundervisning med aktive læringsaktiviteter og samarbeidslæring I februar arbeider vi med mangfold og identitet på alle trinn, og feirer morsmålsdag som avslutning på måneden. Innsekk og Timen livet er metoder for at alle skal bli kjent og øve seg på å sette ord på følelser, tanker og meninger. Fellessamlinger og dager skaper samhold.

Arbeid for inkludering gjennom året:

Skolens årshjul

Årshjulet finnes også i skolens *Standard for trivsel og trygghet*, og de to standardene utfyller hverandre.

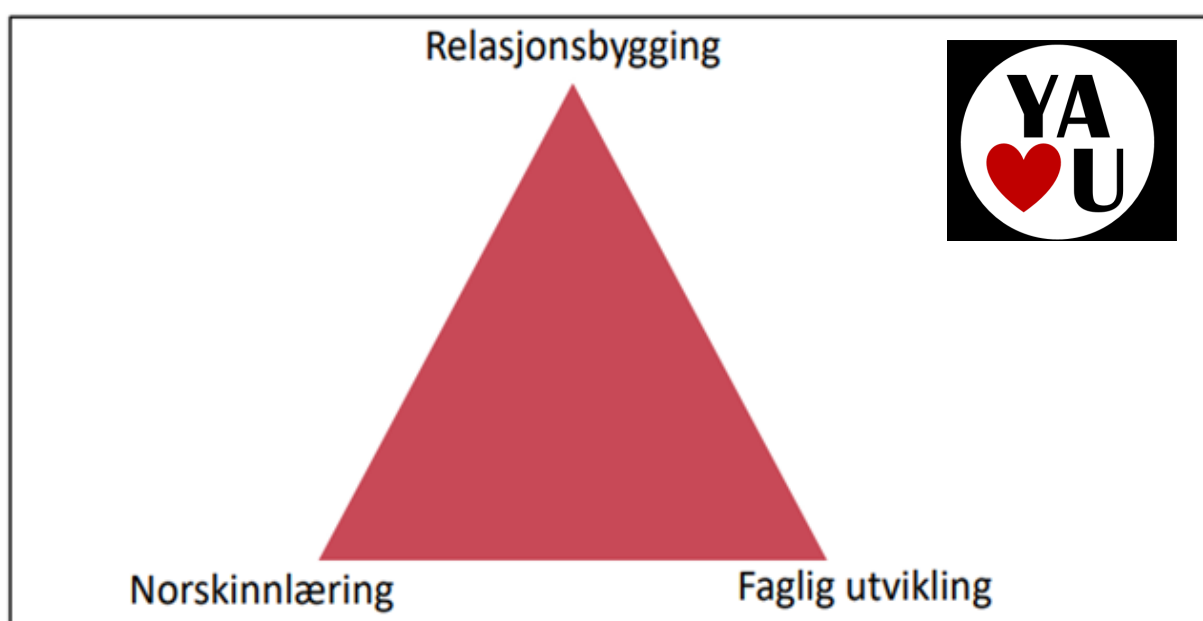
Inkludering av nyankomne og flerspråklige elever

Flerspråklige elever er en mangfoldig gruppe, der hver enkelt elev kommer til skolen med sin unike historie og sine ressurser.

En elev regnes som nyankommet i norsk språk og samfunn i inntil to år, som er maksimum tid som eleven kan gå i velkomstklasse.

Nyankomne elever på 3.-7.trinn får tilbud om å gå i velkomstklasse, mens 1.-2.trinn får sin opplæring i ordinære klasser.

Alle flerspråklige elever kan få undervisning med morsmåslærer i 2 år og grunnleggende norsk inntil 5 år, etter jevnlig kartlegging.

Nyankomne elevers språklige, faglige og sosiale behov som utgangspunkt for tilbudsutforming (NIFU-rapport 2022:26, s.180)

Illustrasjonen over synliggjør nyankomne elevers behov for språklig, faglig og sosial læring og utvikling, som er mål for Ytre Arna skule sin inkluderende praksis.

Velkomstvenner på tvers av VK og ordinære klasser skal bidra til inkludering i lek og læring. Ansatte legger til rette i timer og friminutt, både på skolen og på SFO.

Mestringstimer (på YA) og **mestringsdager** (på nærskolen) er to sentrale verktøy i overgang til ordinært tilbud. Mestringsdager har oppstart etter ca to måneder i VK etter dialog med elev, foreldre og nærskolen, og har en fast ukedag for alle. I starten er elevens behov for mestring i relasjonsbygging det viktigste. Etter hvert skal disse timene også omfatte norsklæring og bidra til faglig utvikling.

På Ytre Arna har skolen en fleksibel organisering ut fra elevens beste på tvers av trinn og vanlig organisering. Mestringstimene praktiseres fleksibelt på alle trinn, også av ordinære elever inn i velkomstklassen. Barnets beste skal alltid være det viktigste.

Se vedlegg for lokal idébank for mestringstimer og mestringsdager.

Rutiner for inkludering av nyankomne elever 1.- 2.trinn

LEDELSE: Hva gjør vi	Når	Ansvar	Hvorfor
Registrering, velkomstsamtale - Få og gi info, avklare - Sende søknad til etaten - Vurdere behov for å ansette ekstra lærer i FON, pga midler - Hjelp til å søke SFO-plass - Ta bilde av elev	Snarest	Avdelingsleder skole og SFO	Administrasjon Få og gi nødvendig informasjon
Oppstartssamtale - Bli litt kjent med elev og foreldre - Litt info, avklare forventinger - Trinntelefonnummer + Vigilo	Første dag	Kontaktlærer og SFO-ansatte	Avklare og skape trygghet
Informasjon til alle ansatte om nyankommet elev på utviklingstid og SFO-møte, med bilde. Henge opp på vegg: NY på YA	Første tirsdag	Rektor	Informasjon for å skape trygghet og at de ansatte kjenner ansvar for alle skolens elever
Fritidsaktiviteter Hjelp til å få oversikt over hva som finnes i Arna og Åsane og hva medelevene gjør på fritiden. Samarbeide med andre foreldre om mulig.	Første halvår og videre	Helsesykepleier, avdelingsleder evt med hjelp av FAU	Inkludering i nærmiljø og norskinnlæring + relasjonsbygging i naturlige situasjoner

ANSATTE: Hva gjør vi	Når	Ansvar	Hvorfor
Oppstart i SFO (om aktuelt): Morsmåslærer er med	Første dag på SFO	Morsmåslærer og SFO-leder	Skape trygghet Sikre god og helhetlig oppstart
Bli kjent i klassen og på SFO: Morsmåslærer som brobygger. Med inn i klasserommet.	Første uke og videre etter behov	Morsmåslærer og kontaktlærer + SFO-ansatte	Skape trygghet for elev og ansatte. Legge plan for opplæring i norsk og fag
Velkomstvenner To velkomstvenner får særlig ansvar i friminuttene og på SFO. Lærer organiserer for lek og samhandling, enkle leker og aktiviteter uten krav om språk	Snarest og videre	Kontaktlærer og ansatte på SFO Morsmåslærer ved behov	Relasjonsbygging Utgangspunkt for trygghet, trivsel og læring
Bli-kjent samtale (første utviklingssamtale)	Etter ca en mnd	Kontaktlærer, foreldre. Evt SFO og morsmåslærer med	Relasjonsbygging Plan for faglig og norskspråklig opplæring

Rutiner for inkludering av nyankomne elever 3. - 7.trinn ved oppstart og fram til overføring i ordinær klasse

LEDELSE: Hva gjør vi	Når	Ansvar	Hvorfor
Registrering, velkomstsamtale på nærskolen. Bruk av samtaleguiden i UDIR kartlegging. Sende søknad til etaten	Snarest	Nærskolen ved ledelsen	Administrasjon Få nødvendig informasjon om nødvendig
Oppstartssamtale - Bli litt kjent - Ta bilde av elev (til personalet) - Info om skolen, forventninger. Trinntelefonnummer + Vigilo - Omvisning på skolen - Hilse på klasse og lærer VK, og evt SFO	Snarest etter vedtak (maks en uke), før skolestart	Avdelingsleder + evt avdelingsleder SFO Evt morsmåls-lærer	Avklare og skape trygghet
Informasjon til alle ansatte om nyankommet elev på utviklingstid og SFO-møte, med bilde. Henge bilde opp på vegg: NY på YA	Første tirsdag	Rektor	Informasjon for å skape trygghet og at de ansatte kjenner ansvar for alle skolens elever
YA-elever: Knytte elev til ordinær klasse - Kontaktlærer får info om elev - Vurderer hvem som blir velkomstvenner - Avtale mestringstimer og invitere lærer og velkomstvenner på besøk i VK	Andre uke, eller så fort som mulig	Avdelingsleder kaller inn Lærer i ordinær klasse + lærere i VK	Ansvarliggjøring for å opprette kontakt og møtepunkter.
Ved annen nærskole enn YA: Samarbeidssamtale med nærskole. Se egen mal, Digitalt møte	Andre uke	Avdelingsleder på innføringsskole og nærskole	Bevisstgjøre og ansvarliggjøre nærskolen for å lette overgangen på sikt.
Ved annen nærskole enn YA: Mestringsdag på nærskolen onsdager	Fra ca 2 måneder og videre	Avdelingsleder avtaler med nærskole	Sikre best mulig overføring i nærskolen, bli kjent i nærmiljøet til eleven

ANSATTE: Hva gjør vi	Når	Ansvar	Hvorfor
Oppstartsdag: Morsmåslærer er med	Mandag eller torsdag	Morsmåslærer Lærer i VK	Skape trygghet
Oppstart i SFO der aktuelt: Morsmåslærer er med	Første dag på SFO	Morsmåslærer og SFO-leder	Skape trygghet Sikre god og helhetlig oppstart
Kartlegging og bli kjent, bruk av av UDIRs samtaleguide	Andre uke og videre	Kontaktlærer VK og morsmåslærer	Forarbeid for faginnlæring og norskinnlæring
YA-elever: Velkomstvenner Velkomstvenner fra klassen og VK får særlig ansvar i friminuttene og evt på SFO. Lærer organiserer for lek og samhandling, enkle leker og aktiviteter uten krav om språk i starten	Snarest og videre	Kontaktlærere i VK + trinn, evt, ansatte på SFO Morsmåslærer ved behov	Relasjonsbygging, Utgangspunkt for trygghet, trivsel og læring
Tett på i friminutter: Observasjon og særlig oppfølging av nyankomne elever i friminutter. De voksne bidrar til at alle blir inkludert i lek og samhandling.	Snarest og videre	Alle ansatte	.Relasjonsbygging , Utgangspunkt for trygghet, trivsel og læring
YA- elever: Mestringstimer Elev deltar i ordinær klasse i timer som passer for eleven Gjerne flere dager i uken. Øke gradvis opp.	Etter ca 2 mnd og videre	Kontaktlærere i VK og i ordinær klasse	Bidra til gradvis overføring gjennom å mestre sosialt og etter hvert språk og fag
Ved annen nærscole enn YA: Mestringsdag på nærskolen onsdager	Fra ca 2 måneder og videre	Avdelingsleder avtaler. Lærere i VK følger opp.	Sikre best mulig overføring i nærskolen, bli kjent i nærmiljøet til eleven
YA- elever: møte for å sikre overgangen. Lærer i VK og ny kontaktlærer snakker om hvordan det går etter overgang. Er det behov for tiltak? Besøk i VK og fra lærer kan være aktuelle tiltak.	Ca to uker etter overføring	Avdelingsleder organiserer. Lærer i VK og ny lærer deltar	Sikre at overføringen går bra, og at eleven føler seg ivaretatt og sett.

Ressurser og læremidler

Vedlegg 1: Lokal idébank med inkluderende leker og aktiviteter

Vedlegg 2: Lokal idébank for mestringstime og mestringsdag

Vedlegg 3: Informasjon og veiledning fra YA til nærskolene (under arbeid)

Vedlegg 4: Oversikt over fritidsaktiviteter i Arna og Åsane (under arbeid)

Vedlegg 5: Samtaleguider for skolestartere, 1.-2.trinn og 3.-7.trinn (fra Kartleggingsverktøyet i grunnleggende norsk)

[Bergen kommune sin informasjon til minoritetsspråklige familier](#)

Lenker til nyttige nettressurser i arbeid med nyankomne elever:

- [Norsk start](#) (digitale ressurser og læreverk i bøker)
- [Ny i norsk](#), en opplæringspakke for nyankomne elever på 1.-2.(4.)trinn
- [Morsmål.no](#)
- [Salaby morsmålsider](#)
- [NAFO](#), med mange ressurser og lenker videre
- [UDIR sitt kartleggingsverktøy i grunnleggende norsk](#)
- [UDIR om minoritetsspråklige og nyankomne elever](#)

Lokal idebank: leker for velkomstskole

Utarbeidet i profesjonsfellesskapet YA 2024/25

- Leker organisert av voksne gjør det lettere å delta
- Leker med enkle regler og lite språk
- Vennegrupper med fast oppdrag
- Finne leker som er like i flere kulturer
- Dele leker mellom VK- ordinære klasser. Leke det samme
- Skrive ned regler på leker på ulike språk, hjelp av morsmåls lærer
- Empatibyggende aktiviteter- hvordan føles det å ikke forstå

Leker ute	Leker inne
Leker med enkle regler: bordtennis, gjemsel, fisken i det røde hav, rødt lys, tikken, stiv heks, 15 gjelder, dirigenten, fugl-fisk, tampen brenner, paradiset, katt og mus, hi-ha-ho, hauk og due, stein-saks-papir, Hinderløype eller lek i klatrestativet. Stafetter Sykle Balanselek Hoppe tau Frisbe Ballspill i bingen: fotball, kanonball alle mot alle, basketball, slåball Musikk på plassen. Grip mikrofonen. Dans. Slå på ringen Lage naturbilder Tegne med kritt. Krig med kritt. Kast på blink. Kubb, Bowling.	Avisleken for å lære navn Felleslek som Solen skinner på, Stolleken og Fruktsalat Kortspill som UNO. Brettspill som tre på rad, stigespill, yatzy. Puslespill. Villkatten. Mikado Memory spill Lego og byggespill. Magnatiles Koding på pc, eks Minecraft Education Tegne på ryggen, tegne på ark. Alias Mimelek. Hermegåsa. Lekestasjoner med modellering Bildebøker, labyrintbok Sangleker på ulike språk Just dance Kreative aktiviteter- boks med utstyr til å lage fritt. Perle, male, tegne, lage.

Lokal idébank for mestringstime og mestringsdag

Et viktig verktøy for å møte nyankomne elevers behov for relasjonsbygging, faglig utvikling og språkinnlæring i overgangen til ordinært tilbud, er **mestringstimer** i klassen eleven skal overføres til på YA. De brukes fleksibelt både i innhold og organisering, og kan også være i VK. Timene kan gjerne være i flere dager i uken, og fag velges i samråd med eleven.

Mestringsdager er skoledager på nærskolen eleven skal overføres til etter innføringstilbudet. Onsdag er fast mestringsdag, men flere dager kan avtales med nærskolen. Oppstart av mestringsdager starter når eleven er klar for det, ofte er det etter ca. åtte uker. I de første mestringstimene blir eleven introdusert for klassefelleskapet og fokus er på relasjonsbygging og at eleven skal ha det fint sosialt. Etter hvert skal disse timene også inneholde norskinnlæring og faglig utvikling. Kontaktlærer i VK har ansvar for å forberede eleven og foreldre på mestringstimene og mestringsdag, og at det praktiske er avklart. Eleven ligger i Vigilo hos YA, og YA har ansvar for skole-hjem samarbeidet. Avdelingsleder oppretter kontakt med nye lærere og nærskole, og gjør avtaler. Før og underveis har lærerne i VK og i de nye klassene samarbeid til elevens beste i hele mestringsperioden.

Mestrings-timer på YA	Velg fag eleven mestrer ok eller som krever lite norsk. Praktiske ting bør være på plass før eleven kommer (egen knagg, stol, pult, bursdagskalender, hylle osv.). Vær bevisst på plassering i klasserommet. Noen med samme språk, eller med annet felles? Velkomstvennene kan gjerne hente eleven. Inviter også tilbake til VK! Se tips fra standarden vår, f.eks inkluderende leker. Legge til rette for lek sammen i friminutter.
Mestringsdag på nærskole onsdager	Praktiske ting bør være på plass før eleven kommer (egen knagg, stol, pult, bursdagskalender, hylle, osv.). Informere elevene i klassen og engasjere dem (f.eks. dialogspill). Bli enige om velkomstvenner /læringsvenner. Informere foresatte i klassen (bursdagsinvitasjoner, foreldregruppe på Facebook osv.). Omvisning på skolen den første dagen. Bruke velkomstvenner. Fokus på at eleven skal bli kjent og trygg i klassen. Lære navn; navnelapper de første dagene? Bilder? Friminutt: Inkluderende leker, som er organisert av voksne/ trygge barn. En synlig og tydelig plan for dagen i klasserommet, gjerne med bildestøtte. Sørg for at eleven og foresatte forstår hva som skal skje. Ha gjerne oversettingapp på telefonen tilgjengelig, eller bruk Google Translate. Faste rutiner og tydelig informasjon ved forandringer. Gi gjerne beskjed til kontaktlærer i velkomstklassen slik at eleven kan forberedes på forhånd. Tips til timene: Forbered eleven faglig. Bruke Chromebook/pc som støtte i arbeidet i klasserommet. Bruk morsmål som ressurs. Er det noen med samme språk som kan støtte? Bruk av engelsk om mulig. Tips til stillelesing/lesekvart: Bøker på elevens morsmål, lydbøker f.eks. på Salaby, digitale bøker på Verdensbiblioteket. Eleven har oppgaver og arbeid som kan gjøres på Google classroom, Norsk start på nett, eller lignende. Hør med lærer i VK. De kan sende med eleven materiell.

Standard for lesing – lesekvart, høytlesing og bruk av biblioteket

Derfor har vi lesekvart	- Gi elevene nok mengdetrening på veien mot å bli gode avkodere og ha tilstrekkelige ortografiske leseferdigheter - Legge til rette for å utvikle god leseflyt - Stimulere til leselyst og leseglede
Rammer og forutsetninger for en god lesekvart	- Fast avsatt tid hver dag, minimum 15 minutter - Skape positive forventninger - Gjøre det lystbetont med for eksempel lesepute, pledd eller annet - Bøker som er passe vanskelig – 90% flyt - Bøker elevene ønsker å lese/ har vært med å velge - Elevene vet hvorfor de skal lese – langsiktig målretting - Innøvd forventninger og retningslinjer for atferd under lesekvarten
Voksenrollen	- Tilpasset opplæring, legge til rette for at alle mestrer - Høre alle elevene i lesing underveis for å kunne følge med på hvor elevene er i leseutviklingen sin, og bruke det i planleggingen av den videre leseopplæringen - Hjelp elevene til å rydde i teksten ved behov - Vise interesse for det elevene leser om, og stille spørsmål til teksten underveis - Ha samtaler om ord og begreper - Reflektere sammen med eleven om elevens leseutvikling
Derfor har vi høytlesing	- Modellere og bruke de tre lesefasene: før du leser, når du leser og etter du har lest - Modellere god leseflyt for elevene ved høytlesing av ulike type tekster og sjangre. Viktig modellering for elevene på vei mot egen god leseflyt - Modellere hvordan man stopper underveis i teksten ved vanskelige ord eller ukjente ord - Kunne samtale om ord og begreper i en meningsfull sammenheng - Gi elevene tilgang til tekster de selv ikke kan avkode eller forstå godt nok alene ennå - Stimulere til leselyst og leseglede
Rammer og forutsetninger for god høytlesing	- Høytlesing av tekster i ulike sammenhenger og ulike fag - Bilde støtte og synlig tekst når det er mulig, slik at elevene kan følge med i teksten vi leser - Gjennomføres regelmessig, og helst hver dag - Innøvd forventninger og retningslinjer for atferd under høytlesingen - Velge ulike tidspunkt på dagen der elevene kan konsentrere seg fullt ut om opplevelsen og innholdet (ikke utelukkende lese i spisetiden) - Velge tekster og sjangre som over en periode vil treffe så mange elever som mulig
Voksenrollen	- Vise tydelig engasjement, glede og undring underveis - Være tydelig rollemodell i de tre lesefasene
Derfor bruker vi biblioteket	- Gi elevene tilgang til et rikt utvalg av bøker og ulike sjangre - Stimulere til leselyst - Finne bøker som er passe vanskelig/ 90% flyt - Gi elevene rom for selv å velge hva de vil lese
Rammer og forutsetninger for god bruk av biblioteket	- Fast avsatt tid på timeplanen - Ukentlige økter - Tydelig uttalte forventninger og retningslinjer for elevatferd på biblioteket - Øve på det praktiske ved å registrere lån og innlevering av bøker - Elevene vet hvordan bøkene er organisert, hvordan de finner ut hva boken handler om og hvordan bøkene skal stå i hyllene
Voksenrollen	- Veilede og hjelpe elevene til å finne bøker etter interesse - Veilede og hjelpe elevene til å finne bøker med rett vanskelighetsgrad ved for eksempel å bruke femfingerregelen - Legge til rette for at elevene kan anbefale bøker til hverandre - Stimulere elevene til å lese litt i boken før de bestemmer seg for å låne den - Bokbad – vi viser elevene bøker, leser utdrag høyt. Kan også gjøres i samarbeid med bibliotekar

Helhetslesing

Lesekurs-metodikk på YA

Vi bruker helhetslesing både i vanlig undervisning og i grupper (spesialundervisning og grunnleggende norsk). I tillegg brukes metodikken systematisk i ukene med klasselesekurs, tre uker hvert halvår. Da lages det et leskurs på tekster som kan være motiverende for elevene og som passer med tema ellers. Tekstene må være utfordrende nok for alle elever (dvs ligge et nivå eller to over trinnet).

Lesekurset gjennomføres i ei økt (en eller to timer) minst fire dager i uken. Det velges tema, mål for leskurs-perioden og en overordnet problemstilling. Kurset bør følges opp med tverrfaglig undervisning til temaet (for eksempel skrive-oppgaver, kreativt arbeid, praktisk arbeid).

Klasselesekurset er en inkluderende metodikk, som har mål om å øke lesekompetansen til ALLE elever. Med lesekompetansen menes både kodingsferdigheter og forståelsen for begreper og tekst.

Systematikken sikrer repetert lesing, refleksjon om innhold og et felles språk for lesing og læring i klassen.

Lesing = koding x forståelse

Hel

- Ny tekst introduseres. Førlesing, førforståelse
- Lærer leser høyt
- Samtale om innhold, struktur, begreper
- Korlesing, parlesing eller individuell lesing

Del

- Finne vokaler, diftonger og stavelser
- Arbeid med aktuelle språklyder, ikke lydrette stavemåter, grammatikk og setningsstrukturer
- Arbeid med begreper: form, innhold, bruk

Hel

- Korlesing, parlesing, individuell lesing
- Øvelse og automatisering
- Refleksjon og vurdering for læring knyttet både til forståelse og læring knyttet til kodingsferdigheter

Tverrfaglig standard

LK20: Rammen for planlegging av tverrfaglig arbeid på YA

Overordnet del	Valg av verdier og prinsipper fra overordnet del, og / eller et av de tre tverrfaglige temaene. Overordnet del kan gi konkrete mål for arbeidet, eller bidra som en ramme.
Utvalg av fag	Minst to fag velges ut som faglig basis i det tverrfaglige arbeidet. Velg fag som passer med overordnet tema og tematisk fokus, og elevenes læringsbehov.
Kjerneelement	Kjerneelementene er det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget. Velg kjerneelementer som arbeides særlig med.
Kompetansemål	Finn aktuelle kompetansemål fra de valgte fagene.
Elevmedvirkning	Hva er elevene interessert i og motivert for? Elevene får medvirke i valg av hvordan målene vektas, i faglig fokus, i arbeidsmåter og vurderingsformer.
Grunnleggende ferdigheter	Lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter- vurder hvordan de fem grunnleggende ferdighetene jobbes med.
Vurdering og arbeidsmåter	Bestem dere for hvordan arbeidet skal vurderes (hvordan måle læringen?). Finn arbeidsmåter og læringsressurser som bidrar til at elevene kan nå målene.

Alle trinn har tverrfaglig arbeid på sin timeplan hver uke:

Disse timene brukes til fleksibelt og kreativt arbeid med ulike fag i bolker. I perioder av året, skissert i pedagogisk årshjul, jobber hele skolen sammen med et gitt tverrfaglige tema.

Metodikk i tverrfaglig arbeid på YA:

	Fagkobling	Prosjektarbeid	Storyline
Kort beskrivelse	To eller flere fag kobles gjennom samme tema.	Kreativt og praktisk arbeid med et tema, der flere fag er involvert i et prosjekt med slutt-resultat.	Det skapes et fiktivt univers, der hendelser, nøkkelspørsmål og fagsløyfer driver fram en historie knyttet til et virkelighetsnært eller aktuelt tema. Stor grad av medvirkning og kreativitet, og at elevene forstår kobling til eget liv.
Praksis på YA	Brukes på trinn etter behov og ønsker.	Brukes på trinn etter behov og ønsker.	Felles på skolen en-to ganger i året, etter oppsatt plan i pedagogisk årshjul og avtaler ellers.

Skolens arbeid gjennom året med tverrfaglige tema og storyline (fra pedagogisk årshjul):

Tid	Tverrfaglig tema	Mål fra overordnet del	Tematisk fokus	Metoder
Sept.	Folkehelse og livsmestring	2.5.1 Folkehelse og livsmestring 2.1. Sosial læring og utvikling	Trygghet, bli kjent Vennskap Fysisk aktivitet og trafikk	Lek og spill. Fadderarbeid. Trafikkuke Vennskapsuke med vennskapsdag, besøk av #109sammen
Okt.	Demokrati og medborgerskap	2.5.2. Demokrati og medborgerskap 1.6. Menneskeverdet	Solidaritet og internasjonalt arbeid. Medvirkning og ansvar	Storyline Markering av FN-dag
Febr.	Demokrati og medborgerskap	2.5.2. Demokrati og medborgerskap 1.2 Identitet og kulturelt mangfold:	Mangfold og identitet. På YA er vi ulike, men hører sammen.	Tverrfaglig arbeid på trinn Mangfoldsuke med feiring av morsmålsdag
April	Bærekraftig utvikling	2.5.3.Bærekraftig utvikling	Lokalmiljøet på YA / Bergen. Medvirkning.	Storyline / tverrfaglige prosjekter Turer og besøk i nærmiljø

Standard for leksebevisst skole

Hva sier nasjonale føringer og forskning?

Opplæringsloven § 10-6 andre ledd at: «Elevene kan bli pålagde å gjøre oppgaver utanom skoletida (lekser). Det må takast omsyn til at elevar har rett til kvile og fritid».

Når skolen bruker lekser, er det viktig å se leksene i sammenheng med elevenes læring. Elever har ulike behov, og plikten til [tilpasset opplæring](#) gjelder også for lekser. Lærere må hele tiden gjøre pedagogiske avveininger. Dette inkluderer også å vurdere om lekser kan bidra til elevenes læring. Slik kan lekser være et pedagogisk virkemiddel som inngår i en større helhet.

Forskning viser

- Lekser fungerer best når de vekker interesse og elevene forstår hva de skal gjøre.
- Lekser som følges opp på en god måte på skolen, gir best læringsresultat.
- Veiledning om lekser for foreldre kan fungere godt.

Elevinvolvering: Læreplanverket legger vekt på elevmedvirkning. Å involvere elevene bidrar til bedre læring og er avgjørende for deres motivasjon og lærelyst. En måte å la elevene medvirke på er å ha dialog om hva slags lekser som er nyttige for dem, hvordan leksene skal gjøres og hvordan elevene kan vise hva de har lært.

Balanse mellom lekser og fritid: [Barnekonvensjonen](#) sier at barn har rett til fritid og hvile. Skolene bør reflektere over hvordan mengde og innhold i leksene kan bli håndterlig for alle elever

Kilde: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/tilpasset-opplaring/lekser-hva-bor-skolen-tenke-pa/>

Hvorfor leksebevisst skole på YA?

- **Livsmestring:** God balanse mellom skole og fritid. Elevene på YA skal ha tid til å leke!
- **Læring:** Korte lekser gir repetisjon og trening for elevenes faglige utvikling og ansvarliggjøring.
- **Samarbeid skole-hjem:** Lekser gir foreldre innsikt i det elevene jobber med og utviklingen deres.

Hva innebærer leksebevisst skole på YA?

Tidsavgrensning: Leksene skal ikke ta lang tid, maks 30 min daglig (mindre for de yngste).

Leselekser: Lesing blir prioritert og gjerne knyttet til enkle tenke-, gjøre-, regne- eller skriveoppgaver.

Periodisk: Fag kan prioriteres i perioder om gangen (særlig aktuelt på mellomtrinnet).

Motivasjon og mening: Elevene skal kunne medvirke i type lekser, og planlegge tiden sin. Leksene skal ha sammenheng med arbeidet på skolen og følges opp av lærer. Leksene kan gjerne være praktiske eller digitale.

Individuelt tilpasset: Avklar eventuelt pause i lekser, økning i mengde eller annet, i dialog lærer-elev-foreldre

Standarden er blitt til etter utprøving våren 2024 og i tett samarbeid med FAU. Utprøvingen er evaluert av lærere og FAU, samt alle elever og foresatte på Foreldre- og barn møter april 2024.

Nynorsk på YA

Etter politisk vedtak i kommunen er hovudmålet på Ytre Arna skule nynorsk.

Dette seier opplæringslova:

§ 3-1. Bokmål og nynorsk for elevane i grunnskolen

Elevane skal ha opplæring i bokmål og nynorsk. Departementet kan gi forskrift om fritak frå opplæring i eitt av skriftspråka for elevar som får opplæring etter §§ 3-2, 3-3, 3-4 eller 3-6.

Elevar på 1. til 7. trinn skal i det skriftlege arbeidet bruke det skriftspråket som kommunen har vedtatt som hovudmål for skolen. Foreldre til elevane vel om læremidla skal vere på bokmål eller nynorsk. Elevar på 8. til 10. trinn vel sjølve om dei skal bruke bokmål eller nynorsk som hovudmål, og om læremidla skal vere på bokmål eller nynorsk.

Når minst ti elevar på eitt av trinna 1 til 10 i ein kommune ønskjer eit anna skriftspråk som hovudmål enn det som er vedtatt for skolen, har dei rett til å bruke og å få opplæring på dette skriftspråket i ei særskild gruppe. Går ti eller fleire av desse elevane på den same skolen, har dei rett til å få opplæringa der. Er elevane spreidde på fleire skolar i kommunen, avgjer kommunen kva skole dei skal få opplæringa på. Retten til å få opplæring i ei særskild gruppe står ved lag så lenge det er minst seks elevar att i gruppa.

Dersom skolestrukturen i kommunen gjer at elevar må overførast til ein skole med eit anna hovudmål enn elevane hadde på 1. til 4. trinn, har dei rett til å bruke og å få opplæring på det hovudmålet dei hadde. Dei har rett til opplæring i faget norsk i ei særskild gruppe, same kor mange dei er.

§ 15-3. Krav til rettskriving og krav til skriftspråk i læremiddel

(...) Dei trykte læremidla i norskfaget i grunnskolen skal samla nok ha tilfang på både bokmål og nynorsk slik at elevane lærer å lese begge skriftspråka.

Slik ser det ut i praksis på YA:

I undervisninga	Skriving: Elevane skriv på det hovudmålet som føresette har valt. Lesing: I dei faga skulen har kjøpt inn læremidler, skal elevane ha tilgang til den målforma som er deira hovudmål. Anna trykt materiell (eigenprodusert, digitalt, tidsskrifter o.l.) som vert nytta i undervisninga, skal samla sett ha nok tilfang på både bokmål og nynorsk, slik at elevane lærer å lese begge skriftspråka.
Lekser	I norskopplæringa skal elevane med nynorsk som hovudmål så langt det lar seg gjere få skriftlege tekstar og oppgåver på nynorsk. I andre fag kan ein gje lekser på nynorsk dersom det er mogeleg.
Kommunikasjon skule- heim	Kontaktlærar kan velje å kommunisere på det skriftspråket som ein ønskjer (meldingar i Vigilo og e-post). Vekeplanar kan ein skrive på den målforma ein ønskjer og som er naturleg ut frå behov i elev- og foreldregruppa. Når leiinga kommuniserer med føresette, skriv vi fortrinnsvis på nynorsk. Ved enkelte høve vel vi likevel å bruke bokmål. Det kan lette kommunikasjonen med nokre føresette

